ცნობის ფურცელი

№ 1879   შაბათი, 27 ივლისი   **1896—1902**   ყოველ-დღიური გამოცემა   **№ 1879**

გაზეთის ღირს: წელიწადში—6 მან., თვეში—75 კაპ., ცალკე ნომერი—3 კაპ., ფასი განცხადებისა: ჩვეულებრივი სტრიქონი „პეტიტით“ პირველ გვერდზე—10 კ., მეოთხეზე—5 კაპ.

ხელის-მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებანი მიიღება: „მოამბე“-„ცნობის ფურც.“ რედაქციის კონტორაში ყაბქის დიდ ქუჩაზე, № 27 და წ. გამ. ქართველთა ამხანაგობის კიოსკში (ქაშუეთის ეკკლესიის პერდაპირ).

ხელ-მოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება.—დასაბეჭდი წერილები რედაქციის სახელობაზე უნდა გამოიგზავნოს.—პირდაპირ მოლაპარაკება რედაქციასთან შეიძლება ყოველ დღე, კვირა-უქმეებ.ს გარდა, შუადღის 11—1-ლ საათამდე.

ფოსტის ადრესი: Тифлисъ, въ редакцію „Цнобисъ-Пурцели“-„Моамбе“. ტელეფონი № 372.

უ ფ ლ ე ბ ა

ყოველი კანონი არის გამსაზღვრელი ცხოვრების პირობებისა, არის დამცველი რეალურ ინტერესებისა, მის არსებობასთან მჭიდროთ დაკავშირებულია ქონება, კეთილდღეობა, მშვიდობიანობა რომელისამე კლასისა ან რამდენისამე კლასისა, წოდების, თუ კერძო პირებისა, თუ მცხოვრებთა უმრავლესობისა ან უმცირესობისა. ამიტომ კანონის შემოღება, შეცვლა ან სრულიად გაუქმება არასოდეს არ ხდება მშვიდობიანად, წყნარად, თავის თავად. ყოველს კანონს ჰყავს მომხრენი და მოწინააღმდეგენი და შემოღებული იქნება ის კანონი, რომლის მომხრენი გაიმარჯვებენ. კანონი იბადება იმ გვარისავე ტანჯვით და წვალებით, როგორის ტანჯვით დედა შობს შვილს. ვისაც უნდა კანონი, კანონის მიერ მონიჭებული უფლება, მან უნდა მოითხოვოს იგი, შრომით, ოფლით, ბრძოლით უნდა ეძიოს უფლება-კანონი. აბა გადავხედოთ ისტორიას: ყველაფერი დიდებული—მონობის და ბატონყმობის მოსპობა, თავისუფლება, თანასწორობა,—არის ნაყოფი მძიმე და ხანგრძლივის ბრძოლისა....

მაგრამ კარგი: კანონი უკვე არსებობს ამა თუ იმ სახელმწიფოსა თუ საზოგადოებაში. ეს კანონი (კანონები) აძლევს ადამიანს უფლებებს, რომ შეეძლოს მოძრაობა, ლაპარაკი, სიყვარული, მუშაობა, შეძენა ქონებისა თავის ინტერესის დაცვა, იყოს პატრონი თავის შრომის ნაყოფისა, არავინ შეურაცხყოფა არ მიაყენოს მას და სხ. უფლება ადამიანისათვის ყველაფერია; ადამიანი—უფლებაა, სხვა არაფერი. ჩამოაცალეთ ადამიანს უფლება მოძრაობისა, ლაპარაკისა, თავის დაცვისა და პირად ღირსებისა და სხ., და რა შეგრჩებათ ხელში? მონა, პირუტყვი, ნივთი. იმდენად მაღლა დგას ადამიანი, რამდენად მეტი უფლება აქვს. ადამიანის ზნეობრივი პიროვნება—მისი უფლებებია.

როგორ უნდა მოვეპყრათ იმ ადამიანს, რომელიც გართმევთ რომელსამე უფლებას? მაგალითად, კანონი განიჭებსთ უფლებას, რომ არავინ შეურაცხგყოთ, არავინ წაგართვათ თქვენის შრომის ნაყოფ,—ვინმე მოდის და გლანძღავთ, უზნეოდ გახასიათებთ, პატიოსან სახელს გიფუჭებთ, გატყვილებთ წონაში, გაძლევთ დამპალს საჭმელს, ამით იგი ამცირებს თქვენს უფლებებს, ავიწროვებს და აპატარავებს თქვენს ადამიანობას; თქვენ აღარა ხართ სრული ადამიანი. და თუ ადამიანურ ღირსებას აფასებთ, გესმით, რა არის ადამიანობა, თავგამოდებით უნდა შეებრძოლოთ ყველას, ვინც უფლებას გართმევთ. აქ საქმე ის კი არ არის, რომ წონაში მოგატყვილეს, დამპალი საჭმელი შემოგაპარეს და ამით რამდენიმე გროში თუნდ მეტი დაჰკარგეთ, არა, უმთავრესი მნიშვნელობა აქ იმასა აქვს რომ დაგამცირეს, წაგართვეს უფლება, რომელიც შეადგენს თქვენის ადამიანურ პიროვნების ნაწილს. დღევანდელი ცხოვრება იმნაირია, რომ ერთმანეთის უფლება სადავოა, ადვილად იჩაგრება და ყოველი ადამიანი იძულებულია თვითონ დაიცვას თავისი ღირსება-უფლება. თუ არ იბრძვის, მას არა აქვს უფლება. იმდენად მაღლა დგას ადამიანი, ერი, რამდენად მარჯვედ იცავს თავის უფლებებს. ინგლისელი მოგზაური მთელს დედა-მიწას შესძრავს, თუ ვინმე მესასტუმროემ ერთი მანეთიც მეტი გადაახდევინა, თუმცა იგივე ინგლისელი საჭიროების დროს ათასობით დახარჯავს; მაშინ როდესაც სხვა ევროპიელი ერთის მანეთისთვის ხმას არ ამოიღებს, რადგან ეზარება დავიდარაბა, აყალ-მაყალი. აქ იხატება სწორედ ინგლისელის უპირატესობა. რაღა უნდა ვსთქვათ ჩვენს შესახებ, რომლებს, ვინმე რომ ლუკმა გამოგვტაცოს პირიდან, ხმა ვერ ამოგვიღია, რომ უკან მოვითხოვოთ ჩვენი ლუკმა!..

მაგრამ ადამიანმა უნდა დაიცვას თავისი უფლება არა მარტო პირადი ინტერესისათვის, იგი ვალდებულია საზოგადოების წინაშეც, იბრძოლოს თავის უფლებისათვის. კანონი ადგენს უფლებას, მაგრამ რა არის ის კანონი, რომლის შემოღებულს უფლებას პატივს არავინ სცემს?! ვსთქვათ, კანონმა დაადგინა: სწორი სასწორი იყოს ხმარებაშიო, ვაჭრები ჰპარავენ წონაში მყიდველთ და არც ერთი მყიდველი პროტესტს არ აცხადებს ამის წინააღმდეგ,—მაშინ განა არსებობს ნამდვილად კანონი! კანონი თხოულობს ადამიანისადმი პატივისცემას, შეურაცხყოფილნი-კი ხმას არ იღებენ, განა ამ შემთხვევაშიც რამე მნიშვნელობა აქვს კანონს? ვინც არ იცავს თავის უფლებას, ის ძირს უთხრის, სპობს კანონსაც, რადგან ილუპება კანონი? რომლის მოთხოვნილებას არავინ არ ასრულებს. გადავიდეთ იურიდიული ფარგალი და ავიღოთ ზნეობრივი კანონები. ვინც არ იცავს თავის ზნეობრივს უფლებას, ის განა არ სჩაგრავს და ღუპავს საზოგადოთ ზნეობას, სიმართლეს?.. დამნაშავეა არა მარტო უზნეოდ მომქმედი, მტარვალი, დამნაშავეა ისიც, ვინც გულგრილად უყურებს მათს საქციელს!...

ამ გვარად აუცილებელი საჭიროა ბრძოლა უფლებისათვის, ბრძოლა კანონისათვის, ბრძოლა სიმართლისათვის! უფლების მიზანი მშვიდობიანობაა, მაგრამ გზა მისკენ ბრძოლაა. „უბრძოლველად არ არის უფლება, როგორც უშრომოთ არ არის საკუთრება. სიტყვებს—ოფლითა სჭამდე პურსა შენსა—უნდა დავუპირდაპიროთ არა ამაზე ნაკლებად მართალი სიტყვები: ბრძოლითა მოიპოვებ უფლებასა შენსა. მართალია პოეტი, როდესაც ამბობს: მარტო ის არის თავის უფლების და სიცოცხლის ღირსი, ვინც ყოველ დღე იბრძვის მათთვის“.

გალამი.

საზღვარ-გარედ

ინგლისი. ბალფურმა შემდეგი ცნობები შეატყობინა დეპუტატთა პალატას იმ კომისიის შესახებ, რომელმაც უნდა გამოიძიოს წარსული ომის საქმე: კომისიამ უნდა გამოიძიოს ყველაფერი, რაც შეეხება ჯარის, სურსათის და საომრი იარაღის გადატანას, და აგრეთვე სამარ ოპერაციებს პრეტორიის აღებამდე. მთავრობას არ უნდა შეუძლებელი ტვირთი დააკისროს კომისიას,-ყოველიფრის გამოძიება, რაც კი მთელი ომის დროს მომხდარა,-და ამიტომ კომისიის შრომის პროგრამა შეამოკლა. მაგრამ განუხილველი არ უნდა დარჩეს არც ერთი კონტრაკტი‘ რომელიც სურსათის, ცხენების სხვა საჭირო მასალის მოტანას შეეხება. გამოძიებული იქნება როგორც ხმელეთით, ისე ზღვით გადაზიდვის საქმე. კომისია შესდგება შვიდი კაცისაგან, უმეტესად სამოქალაქო სამსახურში მოხელეთაგან. ჯარს და ფლოტს თითო თითო წარმომადგენელი ეყოლება. დეპუტატთა პალატის წევრები არ იქნებიან ამ კომისიაში. თავმჯდომარე ამ კომისიისა, ლორდი ელჯინი, 1890—1899 წ. ინდოეთში მეფის მოადგილეთ იყო.

„დეილი ნიუზ“-ი ამ კომისიას მეტად ეჭვის თვალით უყურებს და ამბობს, რომ გამოძიება კომედიათ გადაიქცევაო. ცალკე მინისტრების პასუხის-მგებლობას არ შეეხებიან, ასრედ წოდებულ „დაცვის კომიტეტის“ როლს, და რაც უფრო მნიშვნელოვანია, მოლაპარაკება, რომელმაც ომი გამოიწვია,—ყველა ესენი გამოუძიებელი დარჩებაო.

ერთ ინგლისელ ჟურნალში დაბეჭდილია მოსაზრებანი ინგლის-ფრანგ-რუსთა კავშირის შესახებ წინააღმდეგ გერმანიისა. ჟურნალის აზრით, სოლსბერი ძალიან კარგად მოიქცა, რომ წინააღუდგა გერმანიის სურვილს ინგ-

დიდი მოწმობა მიღებული

1901 წლის კავკ. სამრ. გამოფენა

ახალი სახურავი,
რომელზედაც პატენტია აღებული.

ფაბრიკა და საცინკო ქარხანა

ი. შელენგოვსკის
და
ამხანაგობისა
ბათუმში.

დიდხანს გამძლეობი და იაფი სახურავი

არ სჭირია შეღებვა, მსუბუქია და ადვილად დასადგმელი.

პლასტინები და სახურავის ყველა ნაწილები ცინკით მოკალულ რკინისა.

პრეის-კურანტი მოთხოვნისათანავე მსურველთ უფასოდ ეგზავნებათ.

ამხანაგობის წარმომადგენელნი:

ტფილისში **გ. მულიარსკი**
(ერევნის მოედანზე № 25)

ქუთაისში **ვ. ჭილაძე**
(ტფილ. ქუჩა საკუთ. სახ.) (50—1)

სააფთიაქო საქონლით მოვაჭრე ფარმაცევტთა ამხანაგობის

დ ე პ ო
(მუხრანიანთ ქუჩიდან) და
მ ა ღ ა ზ ი ა
(სასახლის ქუჩიდან)

გადადის ერთ შენობაში ,,სევერნი ნომრების‘‘ ქვეშ, კავკასიის მუზეუმის პირდაპირ (გოლოვინსკი პროსპექტის ახლო), (0—1)

ქუთაისში, ვ. ბეჟანეიშვილის მაღაზიაში, იყიდება „ცნობის ფურცლი“-ს №№-ბი, თითო №-რი 3 კ. დამატებით—5 კაპეკ.

ტფილისის
კერძო სამკურნალო
მიხეილ გედევანიშვილისა.

ავადმყოფებს იღებენ ყოველ დღე, კვირა-უქმეების გარდა

დ ი ლ ი თ:

მ. ი. ჯიჯინაძე—კბილის სნეულებანი 8—10 საათამდე.

ბ. გ. მაღალაშვილი—შინაგანი 10—11 საათამდე, სამშაბათობით, ხუთშაბათობით და შაბათობით.

ი. პ. ახალშენიშვილი—კბილის სნეულებანი 10—12 საათამდე.

ქ. მ. ელიოზიშვილი—შინაგანი და ბავშვებისა 11—12 საათამდე.

ა. გ. ბარსუკოვი—დედათა სნეულებანი, ორშაბათობით, ოთხშაბათობით და პარასკეობით 12—1 საათამდე.

მ. მ. მანსვეტოვი—შინაგანი ნერვებისა და ბავშვებისა. სამშაბათს და პარასკევს 1—2 საათამდე. კვირაობით 9—10 საათამდე.

ბ. მ. ამბარდანოვი—სიფილისისა, კანისა და საშარდესი 1—2 საათამდე.

გრ. მ. სოგოლევსკი—ხირურგია და ორტოპედია: ორშაბათობით, ოთხშაბათობით და პარასკეობით 1—3 საათ.

ს ა ღ ა მ ო თ ი:

ი. ნ. თუმანიშვილი—დედ-თა სნეულებანი 5—6 საათამდე.

მ. ი. იანჩევსკი—ყურისა, ყელისა და ცხვირისა. 5—6 ს. კვირაობით 12—1 ს.

ა. გ. მაღალაშვილი—შინაგანი ბავშვებისა და ყვავილის აცრა 5—6 საათამდე. (მიკრო-ქიმიური და ბაქტერიოლოგიური გამოკვლ.)

ბ. მაღალაშვილი—კვირაობით, 10—12 საათამდე.

სამკურნალოს აქვს საწოლი ოთახები.

ფასი რჩევისა და დარიგებისა 50 კაპ.; ოპერაციები და კრაოტები – მორიგებით.

ადრესი: კუკია, ნიკოლოზის ქუჩა, სახლი სკინაძიძისა, № 21. (ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ. ტელეფონი № 274. (წლ.)

ბორჯომში
ექიმი ვ. ღამბაშიძე
იღებს ავადმყოფებს დილის 8½—11-მდე და საღამოს 4—6 საათამდე, ყოველ დღე კვირა დღეს გარდა.

ბინა: გოფმეისტრის ქუჩაზე, საეკკლესიო ქუჩის ასახვევთან, გინცენბერგის სახლი.

ე ქ ი მ ი
ალექსანდრე გიორგის ძე
მ ა ღ ა ლ ა შ ვ ი ლ ი
იღებს ყოველ-დღე შინაგანისა და საბავშო სნეულებით ავადმყოფებს დილით 12—2 საათამდე და საღამოთი 4—5-მდე მიიღებს აგრეთვე საქმეს: ქიმიურ, მიკროსკოპიულ და ბაქტერიოლოგიურ გამოკვლევათა. ოქრო-მჭედლების ქუჩა, № 40, თუმანოვის სახლი.

კ ბ ი ლ ი ს ე ქ ი მ ი
ივანე პავლეს ძე
ახალშენიშვილი
იღებს ყოველ-დღე კბილი სნეულებით ავადმყოფებს დილის 8—10 საათ. და 11—2-მდის. კვირა-უქმე დღეებში 10—1-დის და საღამოთი 5—7-დის.

ელისაბედის ქუჩა, № 38. (წლ.)

ე ქ ი მ ი
ვ. ს. მუსხელაშვილი
მიიღებს თვალებით ავადმყოფებს საღამოთი 5—8 საათ.

წყნეთის ქუჩა № 24 სახ. ვაჩნაძისა. (წ).

ქ. გორში,
ექიმი კონსტანტინე ლაზარეს ძე
ცურიაშვილი,
საკუთარ სახლში, იღებს: ავადმყოფებს შინაგანითა, საბავშო და თვალის.

ლისთან კავშირის შეკვრის შესახებო. ინგლისს არაფერი საერთო ინტერესი არა აქვს მასთან. ინგლისის და გერმანიის კავშირი ბოას (ერთნაირი გველია, რომელიც ისე მაგრა შემოხვევა პირუტყვს, რომ ამტვრევს), მოხვევნას ეგვანებოდა და ეს ბოა, რასაკვირველია, ინგლისი არ იქნებაო.

ავტორის აზრით, გემარნიას ჰსურს ინგლისი გაინაპიროს იმ დრომდე, ვიდრე თავის ფლოტს დაამთავრებს, რომ შემდეგში დაურიდებლად შეეძლოს საფრანგეთთან და რუსეთთან ლაპარაკი. „გერმანია ჯერ ხომ ჩვენ მეფეს ჩააცივდა; მერე მიიწვევს ალლუმზე ჩვენ სამხედრო მინისტრს ან ლორდ რობერტსს შემდეგ წაგვჩხუბებს რუსეთთან და საფრანგეთთან მით, რომ ბაღდადის რკინის გზის გამგე კომიტეტში ჩააყენებს ვინმე ინგლისელს, რომელიც მხოლოდ იარაღი იქნება მის ხელში და ბოლოს დაუთმობს კუეიტის ფასად. ამის შემდეგ რუსეთი ძალიან მალე გაჩნდება სპარსეთის ყურეში, რაც კონფლიქტს გამოიწვევს საფრანგეთსა და რუსეთს შორის ერთი მხრივ და ინგლისის და იაპონიის შორის მეორეს მხრივ, და ამ გვარად ოთხივე მოპირდაპირე დასუსტდება.

ამ პლანების გასაცრუებლად საჭიროა შეთანხმება იგლის-საფრანგეთ-რუსეთისა. ძალიან შესაძლებელია, რომ რუსეთი გონიერებას გამოიჩენს, ისე როგორც საფრანგეთი, ამ სამსახელმწიფოებს შეეძლებათ ჰოლლანდიის დამოუკიდებლობა დაიცვან.

იტალია. ძლივს დასრულდა ბოლონიაში პალიცცოლლოს საქმე. ამ კაცს, რომელსაც „სიცილიელი მაფიის მეფეს" უწოდებდნენ, მთავრობამ ვერაფერი მოუხერხა, თუმცა მისი ავაზაკობა ცხადი იყო ყველასთვის. სხვათა შორის, მან მოაკვლევინა რკინის გზის ვაგონში სიცილიის ბანკის დირექტორი ნოტარბარტოლო. მთელმა საზოგადოებამ იცოდა, ვინც ჩაიდინა ეს მკვლელობა, მაგრამ პალიცცოლსთან ბრძოლა ძნელი იყო. მოკლულის ნათესავები მაინც იმდენს ეცადნენ, რომ დამნაშავე სასამართლოში მისცეს. პალერმოს ნაფიც მსაჯულებმა, რომელთაც იცოდნენ პალიცცოლოს გავლენა და ეშინოდათ მისი, გაამართლეს. მაგრამ საზოგადოება იმდენად აღელვებული იყო, რომ საკასაციო სამსჯავრომ ნაფიც მსაჯულთა განაჩენი გააუქმა და საქმე ბოლონიის სასამართლოს გადასცა, სადაც ნაფიც მსაჯულებს უფრო სამართლიანად შეეძლოთ საქმის გარჩევა. ბოლონიაში საქმე თითქმის ნახევარ წელიწადი გაგრძელდა და გამოირკვა, როგორც თვით საიდუმლო საზოგადოების, მაფიის, ორგანიზაცია, ისე პალიცცოლოს როლი, როგორც ამ საზოგადოების მოთავისა. აღმოჩნდა, რომ ნოტარბარტოლოს მოკვლის გარდა, მას უფრო ადრე მოეკვლევინებია ვიღაც მიჩელე. მსაჯულებმა პოლიცცოლო და მისი ორი თანამოზიარე დამნაშავედ იცნეს და სასამართლომ 30 წლით ციხეში დაპატიმრება გადაუწყვიტა. ამ განჩინებამ დიდი შთაბეჭდილება მოახდინა, როგორც საზოგადოებაზე, ისე თვით დამნაშავეებზე. პალიცცოლომ, წაუკითხეს თუ არა განჩინება, მაშინვე შეჰყვირა: „ბატონნო ნაფიცნო მსაჯულნო, თქვენ შესცდით! მე დამნაშავე არა ვარ და ღმერთი გადაგიხდით ჩემს მაგიერ!".

ამ პროცესს კერძო ინტერესის გარდა, დიდი საზოგადო და თითქმის პოლიტიკური მნიშვნელობა აქვს. ამ საიდუმლო საზოგადოებისაგან, რომელსაც „მაფია" ეწოდება და რომლის მოთავე იყო პალიცცოლო, მთელი სამხრეთი იტალია და სიცილია შიშითა ძრწოდა. ისე მარჯვედ იყო მოწყობილი ეს საზოგადოება, რომ ადვილად ახერხებდა არა თუ კერძო პირების მოკვლას, არამედ თვით მოხელეებისას, თუ ისინი კვალში ჩაუდგებოდნენ. მას აგრეთვე დიდი გავლენა ჰქონდა საპარლამენტო არჩევნებზე.

ახალი ამბავი

✦ ტფილისის გუბერნიის **საქარხნო ინსპექტორმა დაათვალიერა ტფილისში ქარხნები და ფაბრიკები** და დაავალა იმათ პატრონებს 15 სექტემბრიდან შემოიღონ საანგარიშო დავთრები მუშათათვის.

✦ მკითხველებს ეხსომებათ, რომ კავკასიის სასოფლო-სამეურნეო საზოგადოების წევრთა საზოგადო კრებამ, საქმის მოხსენების თანახმად, **საზოგადოების საპატიო წევრად აირჩია:** ფინანსთა მინისტრის ამხანაგი ვ. ა. კოვალევსკი, ოდესის უნივერსიტეტის ქიმიის პროფესორი ვ. მ. პეტრიაშვილი, ი. ი. წინამძღვარიშვილი, პროფესორი ვ. ვ. დოკუჩაევი და სტ. ქ. ხოჯაევი. ამას გარდა აღნიშნულნი პირნი სამეურნეო სფერაში მოღვაწეობისათვის დააჯილდოვა საპატიო დიპლომით კავკასიის სასოფლო-სამეურნეო და სამრეწველო გამოფენის საექსპერტო კომისიამ. გუშინ, 26 ივლისს, საზოგადოების ვიცე-პრეზიდენტმა უგანათ. თავ. პ. ა. გრუზინსკიმ ოფიციალურად შეატყობინა აღნიშნულ პირთ სამეურნეო საზოგადოების გარდაწყვეტილება და გაუგზავნა დიპლომები.

✦ მიწათ-მოქმედების სამინისტრომ **დაამტკიცა წესდება** ქუთაისის სასოფლო-სამეურნეო ამხანაგობის „ზვარი"-სა.

✦ ქალაქის თავის მოადგილემ ქალაქის გამგეობაში ლაპარაკი აღძრა **სამოსწავლო კომიტეტის უკანონო მოქმედების** შესახებ. კომიტეტს საპროფესიონალო სახელოსნოში დაუწესებია სახელოსნოს გამგის თანამდებობა, რაიც წესდებაში არ არის მოხსენებული, და ამ თანამდებობაზე დაუნიშნავს ალიხანოვის ქალი. ამას გარდა კომიტეტს უსაბაბოდ დაუთხოვნია სკოლის უფროსი-ქალი ბურდინისა და იმის ადგილზე სხვა დაუნიშნია. გამგეობამ დაადგინა, ეს საქმე შემოდგომაზე საბჭოს წარუდგინოს განსახილველად.

✦ როგორც გვატყობინებენ, გორის და ტფილისის მაზრების ზოგიერთ სოფლებში (მეჯვრის ხევსა, ახალქალაქსა და სხვაგან) ვენახებს ნაცარი გასჩენია.

✦ ტფილისის გუბერნატორმა დაავალა ქალაქის თავის მოადგილეს, და აგრეთვე ქლაქების მოურავებს მთელს გუბერნიაში, მოკლე ხანში წარმოუდგინონ იმას **შემდეგი ცნობები** იმ დროიდან დაწყებული, რაც საქალაქო დებულება შემოიღეს: ამომრჩეველთა რიცხვი: 1) უკანასკნელის სიით, რომელიც გამოქვეყნებულია ადგილობრივს გაზეთებში, 2) ნამდვილად რამდენმა მიიღო მონაწილეობა არჩევანებში; რამდენი იყო ნამდვილად არჩეული, რამდენს ჰქონდა უძრავი ქონება, რამდენს სავაჭრო-სამრეწველო საქმეები და რამდენს ქონებრივი ცენზი. ეს ცნობები საჭიროა შინაგან საქმეთა სამინისტროს სამეურნეო დეპარტამენტში წარსადგენად.

✦ ამიერ-კავკასიის რკინის გზის გამგეობა უკვე შეუდგა სადგურ ახტალიდან ალსტაფამდე **ნავთის მილის გაყვანას.** ჯერ-ჯერობით მიწის გაწმენდას შეუდგნენ ლიანდაგის გვერდით. ეს საქმე იჯარითაა გაცემული.

✦ ამ რამდენისამე ხნის წინად სამხედრო ექიმს კლიოს ანიევის ხორცის დუქანში უყიდნია ხორცი, რომელიც აყროლებული აღმოჩნდა. კლიოს ხორცი გაუსინჯვინებია ქალაქის ბეითლების მელქუმოვისა და ტერ-სტეფანოვისათვის, რომელთაც გამოკვლევის შემდეგ ასეთი განაჩენი დაუდგენიათ: „გამოვიკლიეთ ანიევის დუქანში ნაყიდი ხორცი, რომელიც თვისებით კარგი აღმოჩნდა, ხოლო გაფუჭებულა იმისაგან, რომ ბინძურ ადგილზე დიდხანს გდებულაო". ეს ამბავი ექიმს კლიოს მოუთავსებია „ტფ. ლ."-ის მე-166 ნომერში. **ტფილისის გუბერნატორმა,** ყურადღება მიაქცია რა ამ გარემოებას, გუშინ მისწერა ქალაქის გამგეობას, გამოიძიოს და გამოიკვლიოს ეს საქმე და ყოველივე გუბერნატორს აცნობოს. ბ-ნი გუბერნატორი თხოულობს შეატყობინოს აგრეთვე, ბეითლებმა მელქუმოვმა და ტერ-სტეფანოვმა ანიევის დუქანში ნაყიდ ხორცის შემოწმების შემდეგ დაათვალიერეს თუ არა ეს დუქანი.

✦ გუშინ, 26 ივლისს, ტფილისის გუბერნატორმა მისწერა ქალაქის გამგეობას, რომ როგორც „ტფილისის ლისტოკის" მე-166 ნომერში დაბეჭდილ ექიმის კლიოსის შენიშვნებიდანა სჩანს, ბევრ ხორცის დუქანში მეტად **ცუდი ხორცი იყიდება;** ზოგგან აყროლებული და გახრწნილი ხორციც-კიო. იმით აიხსნება ეს, რომ ქალაქის გამგეობა და სავაჭრო პოლიციის აგენტები ჯეროვან ყურადღებას არ აქცევენ ხორცის ვაჭრობასაო. ამის გამო გუბერნატორი ავალებს გამგეობას მეტი ყურადღება მიაქციონ ხორცის ვაჭრობას.

✦ მკითხველებს ეხსომებათ უმაღლესის მთავრობის განკარგულება, რომლის ძალითაც ბათუმიდან **ნავთის საწყობები** გადატანილ უნდა იქნას ქობულეთში. ამ ჟამად იმ ხარჯის ანგარიშს ადგენენ, რაც ქობულეთში საწყობების გამართვას მოუნდება. საწყობებში უნდა დაეტიოს 20 მილიონი ფუთი ნავთი. ამ საწყობებიდან ბათუმამდე ნავთის მილები იქმნება გამართული.

✦ მთავარ-მართებლის კანცელარიის სტამბის გამგემ შუამდგომლობა აღძრა ამ სტამბისათვის ფულის გადადების შესახებ. აზრადა აქვთ ამ ფულიდან უსარგებლოდ **სესხი აძლიონ ხოლმე სტამბაში მოსამსახურეთ.**

✦ ხუთშაბათს, 1 აგვისტოს, ტფილისის ქალაქის გამგეობის სადგომში **მოხდება ტირაჟი** ტფილისის ქალაქის მე-3 საობლიგაციო სესხის ფურცლებისა.

✦ ტფილისის **იუნკერთა სასწავლებლის** პირველ კლასში წელს თავისუფალი ვაკანსია სულ 100, შესვლის მსურველი-კი 800-მდეა.

✦ გუშინ, 26 ივლისს, ტფილისის მცხოვრებმა ო. მ. ნეჩაევმა განცხადება წარუდგინა ტფილისის ქალაქის გამგეობას. ამ განცხადებაში ნეჩაევი აღნიშნავს როგორც **პურის ცხობის** საქმის ნაკლულევანებებს ტფილისში, ისე საშუალებებს ამ საქმის მოსაწესრიგებლად.

✦ გუშინწინ განსაკუთრებულმა კომისიამ ქალაქის გამგეობის წევრის ბ-ნ კოკჩაევის თავმჯდომარეობით დაათვალიერა მამადავითის მოედანზე ახლად აშენებული გამრეკელის სახლი. ამ სახლში უნდა მოათავსონ ქალაქის სასწავლებელი. შენობა სკოლისათვის იმდენად მოხერხებული და კარგი აღმოჩნდა, რომ კომისიამ მოიწონა და გარდასწყვიტა ეხლავე პირობით შეეკრას სახლის პატრონს. წელიწადში სახლის ქირად უნდა აძლიოს კომისიამ 1200 მანეთი.

✦ განჯიდან გვატყობინებენ, რომ 25 ივლისს, სადამოს 9 საათზე და 15 წუთზე, რკინის გზის მე-474 ვერსტზე, სადაც შეიარაღებულნი ბოროტ-მოქმედნი თავს დაესხნენ დარაჯის სადგომსაო. მოკლულ იქმნა გლეხი ისუბ ფომენკო და მძიმედ დაიჭრა გზის დარაჯი-ქალი დარია რომაშენკო. დაჭრილი ტფილისის მიხეილის საავადმყოფოში გაგზავნეს.

✦ ნიკოლოოზის ქუჩაზე მცხოვრებ არაქელიანცის მზარეულს ხარლამპი მშვიდობაძეს ჩხუბი მოსვლია მეეზოვე საგინიანცთან, რომლის დროსაც მშვიდობაძეს უძგრია ხანჯალი და საგინიანცი თავსა და ხელში დაუჭრია. მშვიდობაძე დააპატიმრეს, ხოლო დაჭრილი საგინიანცი მიხეილის საავადმყოფოში გაგზავნეს.

✦ პოლიციის მე-6 ნაწილში, ორთაჭალის ქუჩაზე, ნიკოლოოზ გიორგობიანის ეტლი გაუფრთხილებლობისა გამო დასტაკებია ტფილისის მოქალაქეს არუთინ მიკირტიჩევს, წაუქცევია იგი და დაუშავებია. დამნაშავე პასუხის-გებაში იქმნა მიცემული.

რუსეთის ქრონიკა

✦ რკინის გზის წარმომადგენელთა კრებაზედ უნდოდათ განესაზღვრათ იმ ბარგის რაოდენობა, რომელიც რკინის გზებზედ მგზავრებს ხელით მიაქვთ. კრებამ ის აზრი გამოსთქვა, რომ ასეთი განსაზღვრა ბევრს უთანხმოებასა და უკმაყოფილებას გამოიწვევსო. რაც შეეხება ზოგიერთ მგზავრების საჩივარს, რომ ვაგონებში სხვათა ბარგი გვავიწროვებსო, კრების აზრით ეს უფროს კანდუქტორების ბრალია, იმათ უნდა მიუჩინონ ყველას თავიანთი ადგილები და დაალაგებინონ ბარგიო. ამიტომ კრებამ საჭიროდ სცნო განკარგულება მოხდეს, რომ ყველა რკინის გზაზედ კონდუქტორებმა დიდი ყურადღება მიაქციონ მგზავრების ბარგს.

✦ გამოქვეყნებული იქმნა იმათი სია, ვინც პეტერბურგის ახლად დაარსებულ საპოლიტეხნიკო ინსტიტუტში მიიღეს. როგორც ვუწყით, ამ ინსტიტუტში თხოვნა 4 ათასმა კაცმა შეიტანა. ამათგან მიუღიათ სამეტალურგო განყოფილებაზედ—61, საელექტრო და სამექანიკო განყოფილებაზედ—129 და გემების საამშენებლო განყოფილებაზედ—27, ამ რიგად სულ მიიღეს 4000 მთხოვნელიდან 280 კაცი. ინსტიტუტთან საზოგადო საცხოვრებელიც იქმნება, სადაც სტუდენტებს სადგომს, საჭმელს და სხვას 30 მანეთად მისცემენ თვეში. ვისაც გარედ და არა საზოგადო საცხოვრებელში ენდომება ყოფნა, იმან განსაკუთრებული ნებართვა უნდა აიღოს ინსტიტუტის მთავრობისაგან. სწავლის ფასი წელიწადში 100 მანეთია.

✦ ამას წინად რუსული გაზეთები სწერდნენ, მთავრობას აზრადა აქვს, რომ გააუქმოს საგუბერნიო ერობანიო. ეხლა სწერენ, ეს ამბავი სიმართლეს მოკლებულიაო.

✦ სენატმა განმარტა, რომ ვიდრე საგუბერნიო საკრებულო დაამტკიცებს სოფლის საზოგადოებათა იმ გადაწყვეტილებას, რომელიც სოფლიდან მავნე პირთა გადასახლებას შეეხება, უფლება აქვთ ამ საზოგადოებებს გააუქმონ ან შესცვალონ თავიანთი გადაწყვეტილებანიო.

✦ შინაგან საქმეთა სამინისტროს სასტატისტიკო კომიტეტმა გამოაქვეყნა ზოგიერთი ცნობები, 1897 წლის აღწერის დროს შეკრებილი. ადგილის სივრცით რუსეთის ნაწილებს შორის ყველას ციმბირი სჭარბობს. აი თვით ცნობები.

ციმბირი.	10,949,288	ოთხ-კუთ. ვერ.
შიდა რუსეთი (50 გუბ.)	4,225,443	„
შუა აზია	3,016,628	„
კავკასია	412,614	„
ვისლის მხარე	111,554	„

მცხოვრებთა რაოდენობა:

შიდა რუსეთი	93,467,736	სული
ვისლის მხარე	9,401,097	„
კავკასია	9,291,090	„
შუა აზია	7,740,394	„
ციმბირი.	5,726,719	„

ყველაზედ მჭიდროდ ვისლის მხარეა დასახლებული. სხვა-და-სხვა ადგილას თითო ოთხ-კუთხ ვერსზედ სცხოვრობს:

ვისლის მხარეში	84,27	კაცი
კავკასიაში	22,52	„
შიდა რუსეთში	22,12	„
შუა აზიაში.	2,57	„
ციმბირში	0,52	„

შიდა რუსეთში მცხოვრებთა სიმრავლით პირველი ადგილი უჭირავს კიევის გუბერნიას, სადაც 3,559,481 სულია, შემდეგ ვიატკისა, პოდოლისა, პერმისა და სხვა გუბერნიებს.

კავკასიაში ადგილის სივრცით ყველას ყუბანის ოლქი სჭარბობს, სადაც 81,216 ოთხ-კუთხი ვერსტია. მცხოვრებნი კავკასიის უფრო დასახლებულ გუბერნიებში ასე არიან განაწილებულნი:

ყუბანის ოლქში	1,919,397	სული
ქუთაისის გუბ.	1,057,242	„
ტფილისის გუბ.	1,054,250	„

უფრო მჭიდროდ კავკასიაში დასახლებულია ერევნის გუბერნია, სადაც ერთ ოთხკუთხ ვერსზედ სცხოვრობს 37,63 სული, შემდეგ ქუთაისის გუბერნია—33,03 სული ტფილისისა—26,28—სული.

როგორც მკითხველიც შეამჩნევდა, კავკასია შიდა რუსეთზედ უფრო მჭიდროდ არის დასახლებული. მეტი არ იქმნება, ყურადღება მიაქციონ ამ გარემოებას იმ გაზეთებმა, რომელნიც მალი-მალ გაიძახიან, კავკასიაში ბევრი ადგილია და შიდა რუსეთიდან იქ გადავასახლოთ ხალხიო.

პრესსა

გაზეთი „პრიაზ. კრაი" ადარებს ერთმანეთს დამნაშავეს და სასწავლებელიდან გამორიცხულს ყმაწვილს და ამბობს, რომ დამნაშავე უკეთეს პირობებშია ჩაყენებული სასამართლოს და გამოძიების მხრითო.

> მაშინ როდესაც ჩვენ საზოგადოებებში უდიდესი დამნაშავეც კი ისჯება მხოლოდ სასტიკის გამოძიებისა და საჯარო გასამართლების შემდეგ (ამასთანავე საქმემ შეიძლება დაბოლოვებით გადაწყვეტამდის რამდენიმე ინსტანცია გაიაროს და ბნელი საქმე უფრო გამოაშკარავდეს და გამოირკვეს), ჩვენი მოსწავლენი შეიძლება გამორიცხულ იქმნან სასწავლებლიდან უბრალო ეჭვის გამო. საპედაგოგიო არეოპაგი (სამსჯავრო) წინააღმდეგია მოწმეების ჩვენებისა, თავის დაცვისა, ამყარებს თავის აზრს პირველ შეკრებილ, ხშირად დაუსაბუთებელ, ცნობებზე და უაპელაციოდ სჯის შეგირდს ისეთის სასასტიკის სასჯელით, როგორიც არის სასწავლებლიდან გამორიცხვა. ეს ისეთი სასჯელია, რომელიც შეგვიძლია შევადაროთ სამუდამო კატორღას.
>
> ასე სჯიან მოსწავლე ბავშვებს გამოუძიებლად, მარტო იმიტომ, რომ ის ჩაასმინა ერთმა მასწავლებელთაგანმა, ან ვინმე მოსწავლემ. საპედაგოგიო საბჭოსთვის სააპელაციო ინტანცია არ არსებობს, ამიტომ ამ საბჭოს ყველა გადაწყვეტილება მოსწავლის დათხოვნის შესახებ საბოლოვოა; იმის შეცვლა არავის შეუძლიან. დათხოვნილ ბავშვთა დედ-მამა გაჭირვებულ მდგომარეობაში ვარდება; არ იცის ვის მიჰმართოს და ვის შესჩივლოს პედაგოგთა სასტიკ გადაწყვეტილების გამო, ვისგან გაიგოს და შეიტყოს, რომ პედაგოგთა გადაწყვეტილება სამართლიანია?

დამნაშავეებს, კაცის მკვლელებს უფლება აქვთ მოითხოვონ სამართალი, თავიანთ საქმის გამოკვლევა-გამოძიება; ხოლო დათხოვნილი მოსწავლენი მოკლებულნი არიან ასეთ ამართალს.

მოსწავლის ბედ-იღბალს სწყვეტს ოთხ-კედელ შუა ჩამწყვდეული კრებული პედაგოგთა. ამათ შორის შეიძლება ისეთნიც იყვნენ (ვინ არის უცოდველი?), რომელთაც პირად უკმაყოფილება ალაპარაკებდეს და ამოქმედებდეს. ამ რიგად მოსწავლის დათხოვნის საქმე მეტად სუსტ ნიადაგზეა დამყარებული. ასეთ დათხოვნას შეიძლება დიდი და გაუსწორებელი შეცდომა მოჰყვეს. აშკარაა, ასეთი გადაწყვეტილება ვერ უზრუნველჰყოფს სამართლიანობას.

⁂

„დონსკაია რეჩ" სიამოვნებით აღნიშნავს არტელების წესდების გამოცემას და ამბობს:

წესდების უმთავრესი ნაწილი, სახელდობრ— არტელის წევრთა საურთიერთო პასუხის გება, არტელის საქმეთა მართვა-გამგეობა და სხვა—კანონმდებელს პირდაპირ ცხოვრებიდან, პრაქტიკიდან აუღია. სწორედ იმ წესსა და რიგზე მუშაობდნენ და დღესაც მუშაობენ ჩვენი არტელები, რომელიც ახლა კანონმდებელს დაუკანონებია. მართალია, ახალს წესდებაში ზოგიერთი შეცდომაც არის, გაუგებრობაც, მაგრამ სულ წვრილმანი, ასე რომ მთლად ახალი წესდება დიდმნიშვნელოვანია და უთუოდ მოაწესრიგებს ჩვენში ახალ საქმეს—არტელს.

მიუხედავად ყველა ამისა უნდა ვთქვათ, რომ კოოპერაციის საქმე რუსეთში ახლაც გამოურკვეველ მდგომარეობაშია, იმიტომ რომ კოოპერაციის გამარჯვებისათვის საჭიროა უფრო მეტი, ვიდრე ის, რაც ახალ კანონს მოჰყვება შედეგად,

ესე იგი, დავუმატებთ ჩვენ—საჭიროა ცხოვრების პირობათა შეცვლა, რათა საზოგადოებრივს მოღვაწეობას მძლავრი იმპულსი მიეცეს...

მამების მდგომარეობა

სამოსწავლო წელიწადმა განვლო. ჩქარა ზაფხულიც გავა და დადგება სწავლის დრო, ეგრედ წოდებული ჰაპანწყვეტის დღენი. მივაქცევთ ამ ჟამად მკითხველის ყურადღებას სასულიერო სასწავლებლების მოსწავლეთა გაჭირვებულ მდგომარეობას.

ტფილისში, როგორც ვუწყით, არსებობს ერთი სემინარია და ერთიც ოთხკლასიანი სასულიერო სასწავლებელი, საიდანაც სწავლა-დამთავრებულნი სემინარიის პირველ კლასში შედიან, თუ მთავრობამ გამოცდის შემდეგ მიღების ღირსად სცნო (რუსეთის ყველა სემინარიებში სასულიერო სასწავლებელში კურს დამთავრებულს მოსწავლეებს უეგზამენოდ იღებენ, ეგზამენია მხოლოდ ტფილისისა და ქუთაისის სემინარიებში). ეს მისაღები წესიც წელს შეიცვალა სინოდის განკარგულებით. ის მოსწავლენი, რომელნიც სასულიერო სასწავლებელს გაათავებენ მაისში, მაისშივე, როგორც წელს, უნდა ჩამოვიდნენ ეგზამენების დასაჭერად.

ტფილისის სემინარიას სამი სასულიერო სასწავლებელი უმზადებს მოზარდ თაობას და უგზავნის სწავლის დასამთავრებლად. სახელდობრ, ტფილისისა, გორისა და თელავისა. წელს სემინარიას ამ სამმა სასწავლებელმა გამოუგზავნა სამოცზე მეტი მოსწავლე, ათიოდეც გარეშეც აღმოჩნდა, ასე რომ სამოც-და-ათზე მეტი ყმაწვილი კაცი მოგროვდა სემინარიის კარიბჭეში. გამოცდის შემდეგ აღმოჩნდა, რომ ოცდა-ცხრა მოსწავლე ძლივს გახდა ღირსი სემინარიის პირველ კლასში შესვლისა, ვაკანსია კი ორმოც-და-რვა თუ ორმოც-და-ათი იყო. 29 მოსწავლის გარდა დანარჩენებს ცუდათ დაუჭერიათ ეგზამენები და ცუდი ნიშნები მიუღიათ. ამათ შორის არიან ისეთნიც, რომელთაც ერთი 2 მიუღიათ, ან ორი ისეთ საგნებში, როგორც გალობა და ბერძნული ენა. ამ გარემოებისათვის ყურადღება მიუქცევია საქართველოს ექსარხოსს და უბრძანებია, ვისაც ერთი ან ორი ჰყავს, ხელ-მეორედ გამოსცადონ ენკენისთვეში და ამ რიგად შეავსონ ვაკანსიები; თუ საჭიროება მოითხოვს, პარალელური კლასიც გაიხსნასო. ბატონო, პარალელურ კლასს ვინა სჩივის, ნეტა ვაკანსიები შეავსონ...

ამდენ მოსწავლის მიუღებლობა დიდად სამწუხარო მოვლენაა ჩვენის სამღვდელოებისათვის. ორმოცამდე მოსწავლე სად უნდა წავიდეს და რა გზას უნდა დაადგეს? ნუ-თუ მართლა ეს მოსწავლენი მომზადებულნი არ არიან და ყოველ წლივ სამართლიანად აბრუნებენ უკან ამდენ ხალხს? თუ ეს ასეა, თვით სემინარიის მთავრობამ უნდა მიაქციოს ამ მოსწავლეების მოუმზადებლობას ყურადღება. სემინარიის მთავრობა მოვალეა თვალ-ყური ადევნოს სასულიერო სასწავლებლებში სწავლის მიმდინარეობას, როგორც მასწავლებლების, ისე უფროსის მოქმედებას; უნდა გაიგოს, რა ზომები მიუღია სასწავლებლის უფროსს სწავლის კარგად დაყენებისა და ანუ გაუმჯობესებისათვის. მოსთხოვოს ანგარიში სასულიერო სასწავლებლის უფროსს, და თუ ვინიცობაა სასწავლებელს ამ შემთხვევაში წინ-სვლა არ ეტყობა, ჩვენის შვილებისა და ჯიბისა რა ბრალია? რა დაგვიშავებია, ბატონო, ასე სასტიკად რომ გვსჯით და ამდენ ხალხს სწავლა-დაუმთავრებლად რომ გვიტოვებთ? და თუ ამ სასწავლებლიდან მოუმზადებელი მოსწავლენი გამოდიან სემინარიისათვის, მამებისა და მათის შვილების რა ბრალია? ბოროტება საიდანაც წარმოსდგება, იქვე უნდა მოისპოს და მაშინა ვნახავთ, სწავლის საქმე კარგად დადგება, თუ არა?

სიმართლე მოითხოვს აქ ერთი უტყუარი ფაქტიც მოვიხსენიოთ. გაათავებს თუ არა ახალგაზდა კაცი უმაღლესს სასულიერო სასწავლებელს, მაშინ დანიშნავენ მასწავლებლად, თუ კი ადგილი იქნება, სემინარიასა ან სასულიერო სასწავლებელში, და არა კითხულობენ, ამ ახალგაზდა კაცს აქვს პედაგოგიური ნიჭი ან სურვილი ამ ასპარეზზე მოღვაწეობისა, თუ არა? ბევრი სურვილის წინააღმდეგ მიდის მასწავლებლად, რომ ლუკმა-პური იშოვნოს. ასეთი კაცი შვილს ვერ აღგიზრდით, იგი საქმეს კანცელარიის მოხელესავით უყურებს.

მასწავლებელს რომ ეჯავრებოდეს მოსწავლე და გაკვეთილის უცოდინარობის გამო ამხანაგებში (გაკვეთილისვე დროს) მასხარად იგდებდეს, ერთი მიბრძანეთ, გეთაყვა, მოსწავლეს ამის შემდეგ რაღა გული უნდა ჰქონდეს ან მასწავლებელსა ან საგანზედ. მე ბევრჯელ გამიგონია პაწია ბავშვებისაგან გულ-ამოკვნესით და ოხვრით ნათქვამი ეს სიტყვები: „ოხ, ნეტავი ეგ მასწავლებელი, ან ეგ უფროსი თვალით არ დაგვანახვა და თუნდ ჩვენი დღე ორად გაიყოსო!" ამ სიტყვებიდან აშკარად სჩანს, რა გავლენა უნდა იქონიონ ამისთანა პედაგოგებმა მოზარდ თაობაზედ. დიდი ხანია ღაღადებენ და მეც ამას ვიტყვი, რომ მასწავლებელსა და მოსწავლეთა შორის სრული მამაშვილური, ძმური და მეგობრული განწყობილება უნდა სუფევდეს; ასეთ დამოკიდებულების წყალობით უვარგისი მოსწავლეც გამოკეთდება და კეთილს გზას დაადგება. თორემ შუბლის შეკვრით, მუჯლუგუნით, კბილების კრაჭუნით და იმ მუქარით, რომ სასწავლებლიდან გაგაგდებო, საქმე არ გაკეთდება.

ერთის სიტყვით, თუ სასულიერო სასწავლებლები ღირსეულად ვერ ამზადებენ ყმაწვილებს სემინარიაში შესასვლელად, ღირსეული მასწავლებელი დაუნიშნონ, რომ ისე მოამზადონ, როგორც სემინარიის პროგრამა თხოულობს; თუ კიდევ ღირსეულად არიან მომზადებულნი, რატომ არ იღებენ.

ერთი მოძღვართაგანი

წერილი რედაქციის მიმართ

ბ-ნო რედაქტორო! პატივცემულ თქვენ გაზეთის № 1876-ში დაბეჭდილი იყო ბ. ტურიაშვილი წერილი და მოწინავე სტატიაც რედაქციისაგან ბ. ტურიაშვილის მიერ წამოყენებული კითხვის შესახებ. ნება მიბოძეთ ამის გამო შეგატყობინოთ ზოგიერთი საინტერესო ცნობები. ამ სამი წლის წინად, როდესაც ტფილისში მყოფი ქართველი ექიმები აარსებდნენ კერძო (მიხეილ გედევანიშვილის) სამკურნალოს, ზოგიერთმა მათგანმა განაცხადა სურვილი, რომ ქართველ ექიმებს დაეარსებინათ თავის საზოგადოება და სამკურნალოც გაეხსნათ უფრო ფართო, ვიდრე შემდეგში გაიხსნა. ზოგიერთ ქართველ ექიმის მაშინდელი სურვილი „ქართველი ექიმების საზოგადოების" დაარსების შესახებ წრეულს ტფილისში მყოფ რამდენიმე ექიმმა მოვისურვეთ პრაქტიკულად აღსრულებაში მოგვეყვანა. ამ საგნის შესახებ მოსალაპარაკებლად ჩვენ აპრილის შუა რიცხვებში რამდენჯერმე შევიკრიბენით და მოკლე გეგმაც შევიმუშავეთ მომავალ „ქართველ ექიმების საზოგადოებისა". ეს გეგმა პროვინციალურ ექიმებსაც გავუგზავნეთ და ვთხოვდით მათაც მონაწილეობა მიეღოთ ამ საზოგადოების დაარსებაში. მაგრამ, სამწუხაროდ, ჯერაც ბევრისაგან პასუხი არ მოგვსვლია. სხვათა შორის, პირადად მე თვითონ ბ. ტურიაშვილსაც ვუთხარი ჩვენი გადაწყვეტილება „ქართველ ექიმთა საზოგადოების" დაარსების შესახებ და ვთხოვდი მასაც მონაწილეობის მიღებას. დღეს კი ბ. ტურიაშვილი თვითონ გვიწვევს ყველა ქართველ ექიმებს „ქართველი ექიმების საზოგადოების" დასაარსებლად.

ექიმი ალ. მაღბლაშვილი.

წერილი ცხინვალიდან

(გადამწვარი ცხინვალი)

დღეს ჩვენი დაბა მეტად შესაზარ სურათს წარმოადგენს. გაივლით თუ არა ებრაელ ქართველების განადგურებულ ქუჩა-ნასახლარებისკენ, შემოგესმით გულ-გამგმირავი გმინვა-ტირილი და ხვეწნა-ვედრება: „დამეხმარეთ, ღვთის გულისათვისო"... ეს სულ მოულოდნელ ცეცხლის ბრალია, რამაც სამას ებრაელის და ოცდა-სამ ქართველის სარჩო-საბადებელი გაანადგურა. ძნელი წარმოსადგენია, თუ რა შემზარავი ხმა შველისა გაისმოდა იმ დროს, როდესაც გაძლიერებულ ცეცხლის ალს ამოვარდნილი ქარი ერთის სახლის სახურავიდან მეორეზე გადაჰქონდა.

უბედურება ამით არ გათავდა. ქურდ-ბაცაცები იტაცებდნენ გადარჩენილ ავეჯეულობას, ამტვრევდნენ სკივრებს, ხვდნენ თამასუქებს და ჯიბეებში ილაგებდნენ ვერცხლეულობას. არც აქაურებმა დააყარეს ხეირი და საცა მოახელეს, ფარჩეულობა ბევრი ასწაპნეს. იმის მაგივრად, რომ წესიერების დამცველად შემორტყმოდნენ ცხინვალს და ქურდები არ მიეშვათ, პირ-ღია „სტრაჟნიკები" სეირს უცქეროდნენ. ცეცხლის ჩასაქრობი მანქანა ჩვენ არ გაგვაჩნია და ხალხიც მაშინ მოგროვდა და შეუდგა ცეცხლის ჩაქრობას, როდესაც ძლიერ გაძლიერდა. კოკებით დაუწყეს წყლის სხმა, მაგრამ გვიან იყო.

ცარიელ-ტარიელი ებრაელნი ეხლა ქარელ-სურამისაკენ მიდიან, იქ საცხოვრებლად. ბედშავი ქართველები კი გამტვერებულ სარჩო-საბადებელს გულზე ხელებ დაკრებილნი დაჰქვითინებენ. როგორც ამბობენ, წარმოდგენას აპირებენ დაზარალებულთა სასარგებლოდ; კარგი იქნება, ღვთის ანაბარა დატოვებულ ხალხს დახმარებას აღმოუჩენდნენ; საჭიროა როგორ წარმოდგენის, ისე საცეკვაო საღამოების გამართვა მათდა სასარგებლოდ.

ვ. ფრონისპირელი

სოფლური შთაბეჭდილებანი და ფიქრები

ამ თვის პირველ რიცხვებში იმერეთის ეპისკოპოზი ლეონიდი შეუდგა ზემო იმერეთში ხარაგაულის სამღვდელოო ოლქის ეკკლესიების განხილვას. გავიგე თუ არა მათის მეუფების მობრძანება სოფელ წიფას, გავეშურე იქით, როგორც იმერეთის ეპარქიის მოსამზღვრე მღვდელი, ლოცვა-კურთხევის მისაღებად მათის მეუფებისაგან. წიფიდან 4 ივლისს სხვებთან ერთად მეც გავყევი პატივსაცემ მოგზაურს სოფელ ხევისჯვრისაკენ. გზა მიდიოდა, მთა-მთა, ჯერ მძიმე აღმართით და მერე ამასთანავე თავდაღმართით. რაკი აიყვებთ, მთა მაღალია, ალაგ-ალაგ გაშლილიც, და მშვენიერს სანახაობას წარმოუდგენს მგზავრს: აქეთ დასჩერებიხართ სურამს და მთელს ზემო ქართლს, იქით ზემო და ქვემო იმერეთს დავაკებამდე. სამწუხაროდ, დღე დრუბლიანი იყო და კაცს სავსებით არ შეეძლო დამტკბარიყო ბუნების სიმშვენიერის ჭვრეტით... მთაზე ხუნევის საზოგადოების მამასახლის მშვენიერი კალმახები ამოეტანა და სხვა საუზმე იმ აზრით, რომ მთის წვერზე დავმსხდარიყავით, მაგრამ წვიმამ ხელი შეგვიშალა და სოფელ ხევისჯვრამდის გადავდეთ საუზმე.

ადგილი მშვენიერია და სააგარაკოდ საუცხოვო. იგი წიფის სადგურზედაც ძალიან ახლოა, სულ საათ-ნახევრის საქვეითო სიარული თუ იქნება. ჰავა და წყლები შეუდარებელია. სულ ადვილად შესაძლებელია ამ მთის ვაკეზე გაამართოს სააგარაკო ადგილები და ხელ-მოკლე, გულით ავადმყოფთათვის აბასთუმნის მაგიერობა გასწიოს. მთა ეკუთვნის კორძაიას და ჩხეიძეს და თუ ესენი ეცდებიან, ხეირს ჰნახავენ.

სოფელ ხევისჯვრის თავდაღმართში მათ მეუფებას ჯორმა დიდი სამსახური გაუწია. გზა ალიზებული იყო, მაგრამ ეს ცხოველი სწორედ ზემო იმერეთისა და სვანეთში სამოგზაუროდ გაუჩენია ღმერთსა. ხევისჯვრის ეკკლესიის გალავანში დიდ-ძალ ხალხს მოუყარა თავი ეპისკოპოზის მოლოდინში, თუმცა საქმი დღე იყო. დიდხანს ესაუბრა თავ-მოყრილ ხალხს, რომელიც გულმოდგინედ უგდებდა ყურს ქადაგებას.

სოფელი ხევისჯვარი მდებარეობს სურამის მთის დასავლეთ კალთებზე და შეადგენს ნაწილს „ხეფინიხევისას". სიტყვა „ხეფინიხევი" წარმოსდგა ხით დაფენილ ხევიდან. მართლაც ხეფინიხევის სოფლები: ხევისჯვარი, წაქვა, ჯროგალათი, ხუნევი, გეთსამანია და ვერტყვილის ჭალა დღესაც ტყეებით არიან შემოსილნი, თუმცა ამ ბოლო დროს ადამიანის ხელი გულმოდგინედ შეუდგა ტყეების განადგურებას.

მათ მეუფებას ცხენით მოგზაურობის დროს მუსაიფი ჰქვარებია. სხვათა შორის, სიტყვა ჩამოვარდა ქართულ საეკკლესიო გალობის შესახებ. ყოვლად-სამღვდელო დიდად სწუხს, რომ ქართლ-კახური და იმერული კილოები ჯერ ვერ შევათანხმეთ ერთმანეთს, დასაწუნი ორივეში ვერ დავიწუნეთ და მოსაწონი მოვიწონეთ. მათის მეუფების აზრია, საუკეთესო საგალობლები ორივე გალობიდან გამოიკრიბოს და ერთნაირად მივიღოთ აღმოსავლეთ-დასავლეთ საქართველოში. უპირატესობას ყოვლად-სამღვდელო ქართლ-კახურ კილოს აძლევს, თუმცა, ჩვენის ფიქრით, ეს აზრი სადავოა. გალობის საქმე ჩვენში საგულისხმიეროა და სამღვდელოებამ ყურადღება უნდა მიაქციოს. არ ვიცით, უნდა გვიხაროდეს თუ არა, და ამ ბოლოს დროს გამოვიდა საეკკლესიო საგალობლები, დაწერილი ეგრედ წოდებული „კარბელაანთ კილოთი". გალობის ნოტებზე გადაღება და გამოცემა სასურველია მუსიკის მცოდნე კაცთაგან და არა მოვარჯიშეთაგან. თუ რად დაისაკუთრა ერთმა გვარმა მთელის ერის განძი და თავისი სახელი დაარქვა,—ეს ღმერთმა უწყის, მხოლოდ ჩვენ კი გვგონია, რომ ეს შეცდომაა. ნუ თუ ქართლ-კახეთში ისე დაეცა გალობა, რომ კარბელაშვილების მეტმა აღარავინ იცოდა იგი და თუ იცოდა ვინმემ, რაღა საჭირო იყო საეროვნო გალობის ერთის გვარის მიერ დასაკუთრება? მაშ იმერულ გალობასაც დუმბაძისა, ჭალაგანიძისა და სხვათა სახელი უნდა ერქვას!

საზოგადოდ გალობის საქმეს ვერ მოიკიდა ჯერ კიდევ ხეირიანად ფეხი. ზოგი ერთ ახირებულ აზრს აინიჟებს და კი არ იცის, რაზედ არის იგი დამყარებული. იმერულ გალობას, მაგალითად, ყველა აძაგებს, მაგრამ ვეკითხავთ: ბევრს მოუსმენია ეს გალობა მუსიკის კაცის ხელმძღვანელობით?—მგონია, არა. ვიძახით-კი იმერული გალობა „იკლიკანტურია", გაფუჭებულია და სხვა. ცუდად გადაღებული და შეუმუშავებელი გალობა, რასაკვირველია, არსად არ ივარგებს. ახლა იმერეთში საგალობლები გადაუღია ნოტებზე რაჟდენ ხუნდაძის და სამღვდელოებაც თავისს ხარჯით ჰბეჭდავს თურმე. დამეთანხმებით, რომ მუსიკის ან-ბანის ცოდნა არა კმარა ამისთანა საქმისათვის. თუ საფუძვლიანი მუსიკალური განათლება მიგიღიათ, მოჰკიდეთ საქმეს ხელი, თუ არა და, ან თქვენს თავს რად აწუხებთ, ან ქვეყანას? სამღვდელოება მოვალეა ეს საქმე მცოდნე კაცთ მიანდოს.

4 ივლისს, მათი მეუფება მიბრძანდა სოფელ ვერტყვილის ჭალაში, სადაც ღამე გაათია. სოფელი ვერტყვილის-ჭალა ხეფინიხევის „განათლებისა და კულტურის ცენტრია". ყველა ახლომახლო სოფლებზე აქ უფრო მისდევენ წერა-კითხვის სწავლებას. ამ ოცდა ხუთის წლის წინად ამ სოფელში სამი თუ ოთხი კაცი მოიძებნებოდა წერა-კითხვის მცოდნე; ეხლა კი სოფელ ვერტყვილის ჭალაში ათიოდე მაინც არის იმისთანა, რომელთაც გაუთავებიათ სასულიერო ან სხვა სასწავლებელი, ან კიდევ დღეს სწავლობენ. წერა-კითხვაც შედარებით ბევრმა იცის. ამ საზოგადოებაში არსებობს ერთი სამინისტრო სკოლა, რომელშიაც უმრავლესობას ვერტყვილის-ჭალელები შეადგენენ, თუმცა სკოლა სოფელ ხუნევშია.

ვერტყვილის ჭალელებმა ამერიკულ ვაზის კულტურაც მალე შეითვისეს. ბევრს ისე მოხერხებით გაუშენებია ახალ სისტემაზე ვენახი, რომ საქარის სანერგეში უკეთესს ვერ ჰნახავთ. ვაზის უცხო-უცხო სახელებს, როგორც „რიპარია", „რუპესტრის", „პინო" და სხვ., აქაურები მალ-მალე ურევენ ჩვეულებრივ ლაპარაკში. დამყნილ ვაზის კულტურას კარგი მომავალი მთელის მდინარე ძირულის ხეობაზე. ეს საქმე დონიერად იკიდებს ფეხს, სამწუხაროა მხოლოდ, რომ მეორე სახეირო დარგს მეურნეობისას—მეაბრეშუმეობას ჯერ ვერ მოუკიდნია აქეთ ფეხი. აბრეშუმის ჭიისათვის კი ძირულის ხეობა საგანგებოა; აქაური ბუნება და ჰავა უფრო შეეფერება მეაბრეშუმეობას, ვიდრე ქვემო იმერეთისა. წელს ვერტყვილის ჭალაში მოვიდნენ პარკის მყიდველნი და ფუთი თუმნიდან ცამეტ მანეთამდე იყიდეს. ქვემო-იმერეთში უფრო კაი ფასი იყო; ამან ძალიან გაამხნევა აქაური ქალები, რომელთაც განიზრახეს მომავალში ბევრის ჭიის გაზრდა.

ქრისტეფორე.

უცხოეთის წვრილი ამბები

მამა ერისა. ეხლან-ხან იმპერატორმა ვილჰელმმა და იმისმა მეუღლემ დედოფალმა დაათვალიერეს პატარა ქალაქი მერსი. სიარულის დროს ხალხში შენიშნეს ახალგაზდა დედაკაცი, რომელსაც პატარა ბავშვები შემოჰხვეოდნენ გარს. იმპერატორი შედგა და ჰკითხა ქალს:

— ესენი სულ თქვენი შვილებია?

— ჩემები გახლავთ, თქვენო უდიდებულესობავ, —უპასუხა ქალმა.

— სულ რამდენი არიან?—ჰკითხა ვილჰელმმა.

— შვიდი, ხელმწიფეო.

— უჰ, რამდენი გყოლიათ! წამოიძახა იმპერატორმა.

— დიაჰ, მაგრამ, თქვენო უდიდებულესობავ, თქვენ თითონ გვაძლევთ მაგალითს,—თამამად უპასუხა ახალგაზდა ქალმა.

— ჰო, მხოლოდ ეს სულ სხვა საქმეა, მე ვარ მამა ერისა,—სთქვა იმპერატორმა და გზას გაუდგა.

* *

ბურების გლოვა, პრეტორიიდან იტყობინებიან, რომ ვერ შეჰხვდებით ვერც ერთ ბურს—ქალს თუ კაცს, რომ სამგლოვიარო ტანისამოსი არ ეცვას. როდესაც იარაღს იყრიდნენ და ინგლისელებს აბარებდნენ, ყველა ბურს ქუდზე სამგლოვიარო კრეპი ჰქონდა გაკეთებული, ყველა მათგანი სტიროდა მამას, შვილს და-ძმას. ერთს ახალგაზდა ბურსა ჰკითხეს, ვისზე ატარებს შავებსაო და იმან უპასუხა, რომ 1899 წელს დეკემბერში ის, იმის მამა და ათი ძმა ომში წასულან. მამა იყო 55 წლისა, უფროსი ძმა 34 წლისა, ხოლო სულ უმცროსი 12 წლისა. ამ თორმეტის სამშობლოს დამცველისაგან მხოლოდ სამი გადარჩენილა ცოცხალი.

* *

გამოგონებანი და გამომგონნი. ახალი გამოგონებანი ხშირად თავიანთ გამომგონებს საავადმყოფოში ამოაყოფინებენ ხოლმე თავს, იმის მაგივრად, რომ ქონება შესძინონ.

ყველაზე ბედნიერი გამომგონნი ისინი არიან, რომლებიც თავის ნიჭს და ჭკუას იმ გამოგონებას ახმარებენ, რაც უფრო საოჯახო და ხელზე სახმარებელ საჭიროებას შეადგენს. ამისთანა წყნარი, არამყვირალა, გამომგონნი მდიდრდებიან კიდეც.

გერვეი კენედიმ გამოიგონა ფეხსაცმელების შესაკრავი ზონარი და ამ გამოგონებით შეიძინა 12 მილიონი. ერთმა ქალმა გამოიგონა პატარა ბავშვებისათვის ერთ-გვარი კალიასკა, რომელმაც მას შესძინა 200-ათასი ფრანკი. მეორე ქალი იმითი გამდიდრდა, რომ ახალი დასაკულულებელი თმებისა გამოიგონა, ხოლო იმისი მეუღლე, სასტიკი ინგლისელი პასტორი, მთელ თავისუფალ დროს ანდომებდა, რომ იჯდა და სულ იმასა ჰფიქრობდა, როგორ გაეუმჯობესებინა... ქალის კორსეტი. ის კაცი, რომელმაც მოიგონა, ყარანდაშისათვის რეზინის ნაჭერი მიეწებებინა, მილიონერი შეიქმნა.

ხამდვილი მასწავლებელნი და მეცნიერნი იშვიათად მდიდრდებიან თავის გამოგონებით. მხოლოდ ედისონმა, ნობელმა, ქიფორმა და ბესემერმა შეიძინეს დიდი ქონება.

ტელეფონის გამომგონი ბელი, ცოტა გაწყდა, სულ მშრალზე არ დარჩა ამ დიდებულის გამოგონებით, რადგანაც ფული არა ჰქონდა, გამოექვეყნებინა თავის მოგონება და სხვებმაც არ იკისრეს ორასი თუმნის დახარჯვა. შემდეგ, როგორც იყო, რის ვაი-ვაგლახით ინგლისში მივიდა და აიღო მოწმობა თავის გამოგონებაზე, რომელმაც აუარებელი ქონება შესძინა.

დეპეშა

(რუსეთის დეპეშათა სააგენტოსაგან)

25 ივლისი

კილი. პრინცი ჰენრიხი მეუღლით დიდას ინგლისში გაემგზავრა გვირგვინის კურთხევაზე დასასწრებლად.

ლონდონი. ბიულლეტენი: „გუშინდელ მოგზაურობის დროს ლონდონში მეფეს სულ არ უგრძვნია დაღალულობა. ჯანზე ძალიან კარგად არის. ჭრილობა თითქმის გაუმრთელდა.“

რეველი. გუშინ საღამოს რვა საათზე „ჰოჰენცოლერნზე“ სადღესასწაულო სადილი გაიმართა. გერმანიის იმპერატორი ნარვის დრაგუნთა პოლკის ფორმით მიეგება გემის კიბეზე ხელმწიფეს, რომელსაც გერმანიის საზღვაოსნო ფორმა ეცვა. სადილზე ხელმწიფის მარცხნივ იჯდა გერმანიის იმპერატორი, მარჯვნივ კანცლერი ბიულოვი, იმათ პირ-და-პირ ობერ-ჰოფმარშალი გრაფი ეილენბურგი, იმის მარცხნივ—სასახლის მინისტრი ფრედერიკსი, მარჯვნივ—გრაფი ლამზდორფი. სადილის წინ გერმანიის ელჩმა რეველში კოხმა მიართვა თავის იმპერატორს ადგილობრივ გერმანელთა ახალშენის სახელით მშვენიერი ალბომი რეველის სურათებით და ადრესი; იმპერატორმა მადლობა გადაუხადა ახალშენს და თავის ხელით გადასცა ელჩს ორდენი. სადილს შემდეგ ორივე ხელმწიფე გემზე დასეირნობდნენ. საღამოს ათ საათზე დიდებული ელექტრონის ილლიუმინაცია აანთეს ყველა გემებზე. ათის საათის შემდეგ ხელმწიფენი „შტანდარტ“-ზე წავიდნენ და არტილერიის სროლას დაესწრნენ. თორმეტის ნახევარზე გერმანიის იმპერატორი „ჰოჰენცოლერნზე“ დაბრუნდა. დღეს, დილის რვა საათზე, ხელმწიფენი დაესწრნენ კრეისერ „მინინზე“ საარტილერიო აღლუმს.

კოვნო. გუშინ ქალაქის საზოგადოებამ გაუმართა გამოსათხოვებელი სადილი ნეკლიუდოვს, რომელიც კოვნოში სრული 12 წელიწადი იყო ვიცე გუბერნატორად. დღეს ის რიგაში წავიდა ახალს ადგილზე.

როსტოვი. ჟურნალ „სადოვოდის“ რედაქტორად კარცევი დაამტკიცეს.

ლონდონი. შანხაიდან მოსულის ცნობებით, ამერიკელმა კომისარმა შარიტსმა აუწყა ეხლა-ხან ნანკინის ვიცე-კოროლს, რომ ამერიკის მთავრობა არ იკისრებს დადგენილებას გადასახადის მოსპობის შესახებ.

ბელგრადი. საერობო კრება დაიხურა 31 ოქტომბრამდის.

რეველი. ორ საათსა და 30 წუთზე არტილერიის ჯარები გადასხეს კუნძულ კარლოსზე და დაიწყეს სროლა. სამ საათზე მათნი უდიდებულესობანი გემით მობრძანდნენ კუნძულ კარლოსზე და სროლას დაესწრნენ. მათი უდიდებულესობანი ექვსის ნახევარზე „შტანდარტ“-ზე გაემგზავრნენ.

26 ივლისი

პეტერბურგი. შინაგან საქმეთა მინისტრმა დაადგინა: გამოეცხადოს ჟურნალს „ხოზიაინ“-ს პირველი გაფრთხილება № 29-ში დაბეჭდილ წერილის „На злобу дня“-ს გამო.

ხოლერის მხრივ საშიშრად ცნობილნი არიან მთელი ეგვიპტე 16 ივლისიდანა და ქალაქი ნაგასაკი 24 ივლისიდან.

24 ივლისს წავიდა მოსკოვს მოსკოვის გენერალ-გუბერნატორი დიდი მთავარი სერგი ალექსანდრეს ძე მეუღლითურთ.

„პრავიტ. ვესტ.“-ში დაბეჭდილია, რომ საერო განათლების სამინისტროსთან შემდგარ კომისიის პროექტი, გიმნაზიებსა, პროგიმნაზიებსა და რეალურს სასწავლებლებში 1902—1903 სასწავლო წლის განმავლობაში სწავლის საქმის მოწყობის შესახებ წარდგენილი, უმაღლესად დაუმტკიცებიათ.

ლონდონი. ხალხისადმი მიმართულს მოწოდებაში, რომელიც შეეხება გვირგვინის კურთხევას, მეფე ამ დიდად შესანიშნავ დღის წინად გულითადს მადლობას უცხადებს ინგლისის ერსა და ახალშენთა და ინდოეთის მცხოვრებთ იმ თანაგრძნობისათვის, რომელიც საშიშ ავადმყოფობის დროს მას აღმოუჩინეს და იმ ღირსეულის მოთმინებისათვის, რომლითაც გვირგვინის კურთხევის გადადებით გამოწვეული უხერხულობა და უსიამოვნება აიტანეს. მეფე ჰმადლობს განგებას, რომ სიცოცხლე განუგრძო და შეაძლებინა ბრიტანიის დიდი იმპერიის მონარხის დიდ მნიშვნელოვანი თანამდებობანი შეესრულებინა.

ალექსანდრია. აქ ხოლერა გაჩნდა; დღემდე ხუთი გახდა ავად, ამათგან ოთხი გარდაიცვალა.

ბელგრადი. მინისტრ-პრეზიდენტმა განაცხადა სენატში, რომ სიამოვნებით უერთდება ჰააგის სამშვიდობო კონფერენციის დასკვნასა და შემოდგომის სესსიის დროს დასამტკიცებლად პალატას წარუდგენს.

საერო კრების დღევანდელს სხდომაზე ხვედრ სასყიდელზე დეპუტატებმა ერთხმად უარი განაცხადეს, რადგანაც ამ ხანად საერო კრება დახურული კი არ არის, სხვა დროისათვის არის გადადებული.

რედაქტორ-გამომცემელი ალ. ჯაბადარი

გამოსადეგი ცნობანი

პეტერბურგის ბირჟა 23 ივლისს.

გექსილის კურსი 3 თვით:

ლონდონზე 10 გირვ. სტ.—ში	94,15	
ბერლინზე 100 მარკაში	—	
პარიზზე 100 ფრანკში	—	
ლონდონზე ჩეკები	94,80	
ბერლინზე „	$46,27^1/_2$	
პარიზზე „	$37,67^1/_2$	
ბირჟის დისკონტი	$4^1/_2$—$6^1/_2$%	
4% სახელმწიფო რენტა	$96^7/_8$	მყიდ
4%-ანი სახელმწ. სესხი 1902 წ.	99	„
$4^1/_2$% შინაგანი სესხი 1893 წ.	100	გაყიდვ.
4% გირავნ. ფურც. სახელ. სადგ.-მამ. ბანკისა	—	
5% 1-ლ შინაგან სესხის მომგებ. ბილ. 1864 წ.	461	„
5% მეორე შინაგ. სესხის მომგებ. ბილ. 1866 წ.	351	„
5% გირავნ. მომგ. ფურც. სახელმ. სადგ.-მამ. ბანკისა	278	„
5% ობლიგაციები ტფილ. საკრედიტო საზოგ.	—	
$4^1/_2$% ობლიგაც. იმავე საზოგადოებისა	$82^1/_8$	„
ტფილ. სადგილ-მამ. ბანკის 5% გირავნ. ფურც.	90	„
$4^1/_2$% გირავნობის ფურც. იმავე ბანკისა	—	
ქუთაისის სადგილ-მამ. ბანკის 6% გირ. ფურც.	—	
5% გირავნ. ფურც. იმავე ბანკისა	—	
ა. ი. მანთაშევისა და ამხ. აქცია	171	„

მიმოსვლა რკინის გზის მატარებლებისა

(ფრჩხილებს გარედ ნაჩვენებია პეტერბურგის საათი, ფრჩხილებში კი—ტფილისისა)

ა) ტფილისიდან მიდის:

ბათუმს—1) № 1 სწრაფი—დილის 6 ს. 45 წ. (7 ს. 43 წ.); 2) № 3 საფოსტო—ნაშუადღევის 5 ს. 9 წ. (6 ს. 7 წ.); 3) № 5 სამგზავრო—დილის 8 ს. 29 წ. (9 ს. 27 წ.)

ბაქოს—1) № 2 სწრაფი (მხოლოდ პარასკევობით)—დილის 10 ს. 51 წ. (11 ს. 49 წ.). 2) № 4 საფოსტო—დილის 12 ს. 36 წ. (1 ს. 34 წ.); 3) № 6 სამგზავრო—საღამოს 7 ს 24 წ. (8 ს. 22 წ.).

ბორჯომს—№ 7—დღის 1 ს. 30 წ. (2 ს. 28 წ.)

ყარსს—№ 74/75 საღამ. 8 ს. 30 წ. (9 ს. 28 წ.).

ტფილისში მოდის:

ბათუმიდან—1) № 2 სწრაფი—დილის 9 ს. 4 წ. (10 ს. 2 წ.); 2) № 4 საფოსტო—დილის 11 ს. 34 წ. (12 ს. 32 წ.); 3) № 6 სამგზავრო—საღ. 6 ს. 39 წ. (7 ს. 37 წ.).

ბაქოდან—№ 1 სწრაფი (შაბათობით)—დღის 2 ს. 45 წ (3 ს. 43 წ.); № 3 საფოსტო—დღის 3 ს. 56 წ. (4 ს. 54 წ.); № 5. სამგზავრო—დილის 7 ს. 39 წ. (8 ს. 37 წ.).

ბორჯომიდან—№ 8—საღ. 5 ს. 59 წ. (6 ს. 57 წ.).

ყარსიდან—№ 76/77 დილის 6 ს. 20 წ. 7 ს. 18 წ.).

ბ) ბათუმიდან გამოდის:

ტფილისისაკენ—1) № 2 სწრაფი—ღამის 10 ს. 10 წ. (11 ს. 8 წ.); 2) № 4 საფოსტო—საღამ. 11 ს. 5 წ. (12 ს. 3 წ.); № 6 სამგზავრო—დილის 7 ს. 5 წ. (8 ს. 3 წ.).

გ) ქუთაისიდან გამოდის:

ტფილისისაკენ—1) ღამის 12 ს. 30 წ. (1 ს. 28 წ.); 2) ღამის 2 ს. 50 წ. (3 ს. 48 წ.)

ბათუმისაკენ—1) დღის 12 ს. 55 წ. (1 ს. 53 წ.) 2) ღამის 12 ს. 30 წ. (1 ს. 28 წ). 3) დღის 3 ს. 40 38 წ. (4 ს. წ..)

შორაპნისაკენ—დღის 2 ს. (2 ს. 58 წ.).

საავადმყოფოები:

ქალაქის სახელმწიფო საავადმყოფო, მიხეილის ქუჩა, სახელმწიფო სახლი. ფასი საერთო ოთახში—12 მან. ცალკე ოთახში—60 მან. თვეში.

ქალაქის სამკურნალო. მუხრანის ქუჩა, სახლი ტერ-ოსიფოვისა. რჩევა 30 კაპ., ღარიბთათვის რჩევაცა და წამლობაც უფასოა. სამკურნალოს გამგე ექიმი გ. თარხანოვი.

ქალაქის სამკურნალოს განყოფილებანი:

ავლაბრისა, კახეთის ქუჩა, სახლი ტერტეროვისა. გამგე ექიმი მირაქოვი.

კუკიისა, ალექსანდროვის ქუჩა, სახლი მელქუმოვისა. ექიმი ნ. კასუმოვი.

ხარფუხისა, ვორონცოვის ქუჩა, სახლი ედიგაროვისა. ექიმი ტერ-ასატუროვი.

თვალების სამკურნალო, ელისაბედის ქუჩა, სახლი ჩითახოვისა. ავადმყოფებს უფასოდ აძლევენ რჩევას, გამგე ექიმი გ. ტარსაიძე.

ქალაქის საავადმყოფო სულით ავადმყოფთათვის, უფასო, იმყოფება კოჯრის ქუჩაზე, ბარონისა, ტიზენგაუზენისა და ეჯუბოვის სახლში. ექიმი შ. გედევანიშვილი.

სიფილისით ავადმყოფ ქალთათვის საავადმყოფო იმყოფება ავლაბარში, პეტრე-პავლეს ეკლესიასთან. 25 ადგილი უფასოა, 15 ადგილი—ფასიანი. თვეში ღირს 12 მან. გამგე ექიმი ისტამანოვი.

გადამდებ სენით ავადმყოფთათვის უფასო საავადმყოფო. გამგე ექიმი გულულიანცი.

ქალაქის უფასო ღამე თავ-შესაფარი სახლები:

1) ვორონცოვის ქუჩა, მეექვსე ნაწილი, სახლი მელიქიანცისა.
2) დიდუბეში, სახლი გოდლიუსტისა.

განცხადებანი

იძლევა იჯარით
260 ოთხ-კუთხი საჟენი
ცარიელი ადგილი,
კახეთის ქუჩა, № 15,
პირობის გაგება შეიძლება ველიამინოვის ქუჩაზე, მელიქ-ნუბაროვის სახ. № 26, ეზოში.

ცინკოგრაფია

წიგნ. გამომც. ქართველთა ამხანაგობისა
ვანქის დიდი ქუჩა, № 27, ტელეფონი № 372.
კლიშეების გაკეთება შეიძლება ფოტოგრაფიული სურათებიდან და ხელით ნახატებიდან.

ახალი წიგნი

ფიზიოლოგია

დ-რი ფოსტერისა
სურათებით
ფასი 25 კ.

იყიდება წიგნების გამომცემელ ამხ. კიოსკში, ლორის-მელიქოვის ქუჩა, ალექსანდრეს ბაღის კუთხეში.

ДЕНИСОВСКИЙ

მოითხოვეთ ყველგან ნამდვილი
„ოდონგრინი“ მ. ვ. ლებედევისა.

ეს საშუალება რამდენიმე დღეში სპობს სრულებით მაზოლსა და მეჭეჭს ძირიანად. უნდა ჰქონდეს ეტიკეტი, მთავრობისაგან დამტკიცებული № 22473.

ისყიდება ტფილისში—სააფთიაქო საქონლის კავკასიის სავაჭრო ამხანაგობის მაღაზიაში და მის განყოფილებებში—ბაქოსა და ბათუმს.
(ნ. 25—10).

ახალი წიგნი

შ. არაგვისპირელი

წიგნი მეორე
ფასი 40 კაპ.

იყიდება წიგნების გამომცემელ ქართ. ამხ. მაღაზიაში, ლორის მელიქოვის ქუჩაზე ქ. ტფილისში.

ქ. ბათუმში

იყიდება გაზეთი „ცნობის ფურცელი“ სპ. ჰელიძის წიგნის მაღაზიაში, შერემეტიევის ქუჩაზე, ნურიის ბაზარში, სასწორის ირდაპირ. (0—24)

«წიგ. გამომც. ქართველთა ამხანაგობის»

კიოსკში,

ლორის-მელიქოვის ქუჩა, ალექსანდროვის ბაღის კუთხეში, იყიდება ამხ. გამოცემული წიგნები:

	მ.	კ.
დაბადება და აღზრდა ერეკლე ბატონიშვილისა—პოემა ბაჩანასი	—	10
იოსებ დავითაშვილის ლექსები	—	50
დ. ყაზბეგის I, II და III ტომი თითო	1	—
იგივე IV ტომი კარგ ქაღალდზე	1	50
ი. ჭავჭავაძის I ტომი	—	70
იგივე II და III ტომი თითო	—	60
იგივე IV ტ. ორ წიგნათ	—	80
სოფლის კუნწულა—დ. მაჩხაანელისა	—	10
სიბრძნე-სიცრუვე—საბა სულხან ორბელიანისა	—	40
კაკი წერეთლის I და II ტომი თითო	—	60
რაფ. ერისთავის I ტომი	—	60
საქართველოს წარსული დრო—პოტტოსი	—	30
ამზარეულო—ქართული და ევროპიული საჭმელებისა	1	20
აივენგო, რომანი—ვალტერ სკოტისა	—	50
სიბრძნე ბალავარისა	—	30
აღა-მამად-ხანის შემოსვლა ტფილისში	—	15
ღვინის დაყენება პროფეს. ვ. პეტრიაშვილისა	1	50
რძე, მისივე	1	50
ცეცხლითა და მახვილითა, რომანი—გენრიკ სენკევიჩისა	—	80
დასტურ-ლამა	—	20
ტარტიუფი, კომედია 5 მოქ. მოლიერისა	—	50
სურათები საქართველოს მეფეთა, დედოფალთა და ბატონიშვილთა	—	20

პროვინციელთ შეუძლიანთ წიგნები ფას დადებით გაიწერონ, ხოლო გაწერილ წიგნების ფასის ერთი მესამედი პირველად უნდა წარმოადგინონ. მანეთზე ნაკლები ფული შეუძლიანთ ფოსტის მარკებით გამოგზავნონ. ფოსტის ადრესი: Тифлисъ Грузинское Издательское Товарищество.

Дозв. ценз. Тифлисъ, 26 Іюля, 1902 г. ელექტრონის სტამბა წიგ. გამომ. ქართ. ამხ. (Электропеч. Груз. Издат. Т—ва).